

Голос адыга

Урысые сурэтышхэу Алексей Бесперстовыимрэ Владимир Глуховыимрэ яофишагъэхэм якъэгъэлльэгъон Къокыпэм щыпсэурэ льэпкъхэм яискусствэхэмкіэ Къэралыгъо музейм икъутамэу Мыекъуапэ дэтым тыгъусэз къыщыэуахыгъ.

Мы сурэтышхээр бэрэ Таджикистан щыпсэуగъэх ыкын яофишагъэбэ а хэгъэгум фэгъэхыгъ. Ахэм ашыщхэр зыхагъэхъэгъэ къэгъэлъэгъоним «Дорога домой» фаусыгъ.

«Русские меценаты» зыфиорэ Фондыр мы проектымкіэ іэпүүлэгъу хуугъэ.

Адыгэ Республикаем и Лышхээ ишпъэрлыхэр пэлээ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцкіэрэ Къумпыл Мурат ыпэкіэ зигутгу къетшыгъэ Фондым изэхэшаклоу, ишащэу, коллекционерэ Юлия Вербицкаям зэлукэгъу дырилагъ. Иофтьхабзэм джащ фэдэу хэлэжъагъэх АР-м культурэмкіэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Анфиса Васильевар, Къокыпэм щыпсэурэ льэпкъхэм яискусствэхэмкіэ Къэралыгъо музейм игенеральнэ пашэ игуадзэхэу Александр Головыр ыкын Анна Ковалец, музейм икъутамэу Мыекъуапэ дэтым ишащэу Кушуу Нэфсэт.

— Адыгэхэм сидигъу хаклэр эзкіэмэ анах льаплээ альяйтэ. Тиреспубликэ шуукын зэрэклуагъэмкіэ тышувфэраз. Лъешэу тигуапэу шууироект дедгэштагт ыкын живописыр зыгъэлъаплэу Адыгэим щыпсэухэрэм уасэ фашынэу тэгүүгээ, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Зэрэлгэокыгъэхэмкіэ зэрэлгэээр Юлия Вербицкаям къындаа ыкын шуухафтын республикэм къызэрэфигъэхэмзыгъэр къыхигъэшыгъ. Адыгэим фэгъэхыгъэ къэбэрхэр зыдэтышт тхыль кілэцыкъухэм апае ипчыагъэ мин 75-рэ хьюу къыдигъэшыгъ. Тишьольтыр щыпсэурэ сурэтышхэм яофишагъэхэр, адыгэхэм ятарихъ, якультурэ афэгъэхыгъэ къэбэрхэр ашт къыдэхъаштых. «Дорога домой» зыфиорэ къэгъэлъэгъоним фэгъэхыгъэу Юлия Вербицкаям ишшигъ къызэрэшхигъэшыгъэмкіэ, СССР-м хахъэштыгъэ республикэм сурэтышхэу, яофишэгъэ гъэшгэлъонхэр къызыиэклэгъу ялэр бэ, ау цыфхэм анаэ зерифшэшүашэу ахэм атырадзагъэп.

— Живописым ыпэкіэ цыфхэм щамышэштыгъэ сурэтышхэр къээгъотын им сылтий. Сурэтхэм къаклэрэ ахъщэр бэл, ау ар сэргээ шыхаалэл. Сызлэлтийр сурэтшынын зыгу хэзэлжъагъэхэм іэпүүлэгъу сафэхъуныр ары, — къыуагъ Вербицкаям.

Алексей Бесперстовыимрэ Владимир Глуховыимрэ яофишагъэхэм Таджикистан идэхагъэ арыглэгъон пльэкыншт. Ячыы

опс зыфэдэр, цыфуу щыпсэухэрэм ашыщхэр, нэмүүкхэри сурэтхэм артыых. Ятлонэрэ унэм фэдэу альтытэрэ Таджикистан гупшысэу фашыгъэхэр сурэтышхэм яофишагъэхэм къашагъэлтэгъуагъ.

Мы зэлукэгъум ыуж Алексей Бесперстовыим ыкын Владимир Глуховыим ясурэтхэм якъэгъэлъэгъон икъизэхүүн фэгъэхыгъээ зэхахъе Къокыпэм щыпсэурэ льэпкъхэм яискусствэхэмкіэ Къэралыгъо музейм икъутамэу Мыекъуапэ дэтым щыкъуагъ. Проектым зердажагъэхэр «Дорога домой». Музейм ишащэу Кушуу Нэфсэт къызэрэхигъэшыгъэмкіэ, меценатэу, проектым икъещаклоу Юлия Вербицкаям иколлекции цыфхэм аштогъэшэгъоншт. Ар Мыекъуапэ къызэрэшьизэхүгъэмкіэ зэхэшаклохэм афэрэзагъ. Иофтьхабзэм хэлэжъэгъэ Адыгэ Республикаем ипэшагъэу Тхъаключынэ Аслын хаклехэм шуфэс гущыгъэмкіэ зафигъэшагъ, яискусствэр, культурэр зыгу риҳыхэрэм мы къэгъэлъэгъонир шуухафтын шыыпкъеу зэрэфхүүштэйр хигъэунэфыкыгъ. Адыгэим и Премьер-министрэ

Фондым илыклохэм алуклагъ

ипшъэрлыхэр зыгъэцкіэрэ Наталья Широковам гушынээр зештэм, АР-м и Лышхээ ишпъэрлыхэр пэлээ гъэнэфагъэкіэрэ Къумпыл Мурат ыццэкіэ къэзэрэгъуоижъэхэм закынфигъэзагъ, къэгъэлъэгъон гъэшгэлъонуу къызэуахыгъэмкіэ пстэуми къафэгушуагъ, ар республикэм щыпсэухэрэм зэршлогъэшгэвэшынштим ишхээ зэрэлтэйр къыуагъ. Зэхэшклохэм пшьэрлы шхьаалэу зыгъэуцужыырэ Къокыпэм икультурэ, яискусствэ цыфхэм алтыгъэлэсигъэныр ары. Джащ фэдэу В. Глуховыим итхылъэу «Качим-кермек. Возвращение» зыфиорэм ильтэгээуцо щылагъ. Гурыт Азиэм фэгъэхыгъэ тхыгъэ гъэшгэлъоныбэ ашт дээлэгъоцт.

ГҮҮНЭЖЫКЬО Сэтэнай.
ТХЬАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевыимрэ іэшшынэ Аслынэрэ тყрахыгъэх.

Адыгэ Республикаем щыпсэухэу ыкын ихъаклехэу лъытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!

Я XIX-рэ лэшэгъум щылэгъэ Кавказ заом хэклюдагъэхэм афэгъэхыгъэ шыыгъю-шэжжэй Мафэр 2017-рэ ильэсүм жъоныгъуакіэм и 21-м Адыгэим щыхагъэунэфыкыншт.

Мыекъуапэ культурэмкіэ икъээ парк дэжь сыхыатыр 17.00-м къызырагъэжъэнэшь, цыфхэр жууцэу зэхэхтэйр Зыкыныгъэмрэ Зэгүрьынгъэмрэ ясаугээт дэжь къынэсштых.

Я XIX-рэ лэшэгъум щылэгъэ Кавказ заом хэклюдагъэхэр агу къызыщагъэкыжыре шыыгъю-шэжжэй Мафэр фэгъэхыгъэ митинг-реквиемыр Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо филармоние сыхыатыр 18.00-м щырагъэжъэнэш.

Иофтьхабзэм шуухэлжъэнэу шуукьетэгъэблагъэ.

Зэхэшклохэм комитет

Хахъо илэу ильтэсыр аухыгъ

2016-рэ ильэсүүм республикэ бюджетыр гэцэктэгээ зэрхэгүүм фэгъэхыгъэ едэлүнхэр мы мафэхэм щыгагь. Иофхабзэм тхамэтагьор щызэрихъагь АР-м и Премьер-министрэ иштэлхээр зыгъэцкіэр Наталья Широковам.

Иофхабзэм күлүккүү ыккүү ведомству зэфэшхъафхэм, муниципальнэ образованиехэм ялтыклохэр, студентхэр, нэмүкхэр хэлэжьагьэх.

— Федеральна ыккүү респуб-

ликэ хэбзэгъеуцгүүхэм адштэй ыккүү республикэнигъэцкілкэхээ күлүккүүхэм ялошэн шылпкагьэ хэлтэй зэрэхах щэрэр къэгъэлтэгъогъеням фэш/икыгъэ ильэсүүм республикэ

бюджетыр гэцэктэгээ зэрхэгүүм фэгъэхыгъэ едэлүнхэр кызызэргэлтэгъорэмкэ, 2016-рэ ильэсүүр зэрифешуашэу күлүгээ, хахъо илэу ар къэтыгъигъ. Илэрэ ильэсхэм афэдэу социальнэ тохфэм ягъэцкіэн анах чылпэ ин ыбулыгъ. 2015-рэ ильэсүүм ельтыгъэмэ, хахъохэр миллиардрэ миллион 477,4-кэ гъэрекло нахьыбагь, — кыулагь Наталья Широковам.

Адыгейим финансхэмкэ иминистрэ Долэ Долэтбый нэүжүм икыгъэ ильэсүүм изэфхыхысажхээр кыышыгъэх. Аш кызызэригуагъемкэ, ыпэрэ ильэсхэм афэдэу 2016-рэ ильэсми бюджетын игъэцкіэнкэ анахээ аналэ зыттыгъэр УФ-м и Пре-

зидент кыыдигъэкыгъэ жъоныгъокэ унашьохэр, социальнэ программхэр, пшъерильхэр гэцкілгээнхэр ары.

2016-рэ ильэсүүм сомэ миллиард 18,1-рэ зэхэбүтэгээу бюджетын күхьагь. Харьдхжэр сомэ миллиард 17,6-рэ хулыгъ. 2015-рэ ильэсүүм ельтыгъэмэ, бюджетын күхьагьэр сомэ миллиард 1,1-кэ нахьыб, сомэ миллион 482,2-кэ харьдхжэр нахь макэ хулыгъех, аш кыхэкыкэ сомэ миллион 438-рэ хахъо илэу ильэсүүр аухыгъ.

Республикэ бюджетын и финансовэ ильэсни гэцэктэгээ зэрэхъуягъэм тегущыгъэх. Зэфхыхысажхээм кызызэргэлтэгъорэмкэ, федэр сомэ миллиард 15,1-рэ, харьдхжир сомэ мил-

лиард 14,7-м нэсигъ. 2015-рэ ильэсүүм егъепшагъэмэ, сомэ миллиард 776,8-кэ федэр нахьыб ыккүү сомэ миллиард 398-рэ хахъо илэ хулыгъ.

Финансхэмкэ министрэ кызызэригуагъемкэ, ыккыбым кыышыдагъэхээр продукциөн тэтихэмкэ зэблэххуягъэ зэрэхъуягъэм, республикэнигъэ шын пытэхэм якцизхэм зэрэхъуягъэм ар кыкыкэлкүагь.

Хэбзэхахъэу сомэ миллиарди 8,3-рэ, мыхэбзэхахъэу миллиард 248-рэ республикэ бюджетын күхьагь. Процент 33,8-рэ акцизхэм къактэклорэ федэр бюджетын күххэхуягъагь. Долэ Долэтбый кызызэхигъэшьтээмкэ, республикэ бюджетын амалэу илэхэм ялтыгъэу харьдхжэри гъэпсыгъэх. Хабээ зэрэхъуягъэу, социальнэ тохфэм ягъэцкіэн анах чылпэ ин рагьубытгыгъ: гъэсэнгъэм исистемэ — сомэ миллиард 3-м ехъу, псаунгыгъэр къэххумэгъэным — сомэ миллиард 2,8-рэ, социальнэ политикэм — сомэ миллиард 2,7-рэ, лэлпэк экономикэм — сомэ миллиард 2,7-рэ, нэмийкхэри.

Бюджетын фэгъэхыгъэ улчэу къатыгъэхэм Долэ Долэтбый джэуапхэр къаритыжыгъэх, ежэй иеплэтигъэхэри кыриотыгъэгъэх.

ДЕЛЭКЬО Аннет.

Сурэхэр А. Гусевым тэрихыгъэх.

Яфитыныгъэхэр къаухъумэштых

Адыгейим и Лышхээ иштэлхээр пээльэ гээнэфагъэкіэ зыгъэцкіэр Нумратоширафишигъэм тетэу АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Сапый Вячеслав Адыгейимкэ щэм гъомылапхъэхэр хэзышигъырэ предприятиехэм япашхэм зэхэсигъо адригагь.

Товар тамыгъэу «Адыгэ штагь, товар тамыгъэу «Адыгэ къуаэр» зыфиорэр зэрагтэгэдэштүүм ыккүү зэлтэшлэрэ закохэм агъэфедэн фаеу унашьо ышыгъ. Урысие Федерацаем ишьольтыр зэфэшхъафхэм къуаэр къащыдээгъэгъэйгъэгъэ предпрятии 4-у артыхэм аш фэдэ фитыныгъэ ялжьээ.

Иофхабзэм хэлэжьагьэх АР-м мэжүү-мэшүүмкэ иминистрэ Юрий Петровыр, АР-м зеклонимкэ ыккүү курортхэмкэ и Комитет итхаматэу Къэлэшьэо Инвер, АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкэ ыккүү сатыумкэ иминистрэ игуадзэу Алексей Поддубнэр, Адыгэ къэралыгъо технологическэ университетын иректорэу Къуиць Сайдэ.

Сапый Вячеслав зэхэсигъо агу къыгъэхээхээр бэмышгээ ителлектуальноэ фитыныгъэхэмкэ хыкумын унашьо ышыгъэр. Хыкумын Роспатентын дыригъэ-

гэжьагьэу адигэ къуаэм ишын зыэ илтэйр адигэхэр ары ыккүү ллэшэгэл-ллэшэгэйкоу кыткэххүүхээр ныбжыкэхэм а хэбзэшур лягъактээзэ кырэкло. Адигэ къое шылпкээр ыккэашы, пцел чыгыгым иччицынэ хэшшыкыгъэ матэмкэ ар рагы, аш ишуагъэкэ къуаэм теплээ гээнэфагъэ илэ мэхүү. Аш ашыннын пае чылпэ гъэнэфагъэхэм ашагъэххүре чэмхэм къатырэ щэ къабзэр агъэфедэ. Аш кыхэкыкэ шуягъэу илэмкэ адигэ къуаэр нэмүкхэм къахэшы.

Промышленнэ производствэй иамалхэр кызыфигъэфедээ адигэ къуаэм икъыдэгъэкын алэу зыгу къэкыгъэ «Адыгэ щэ комбинат» зыфалоштыгъэм идиректорэу щытыгъэ Хъэшм Ибрахим ыкъор ары. Аш ар 1968-рэ ильэсүүм къызыдагъэгъэйр Шэуджэн щэ

заводыр ары. 2012-рэ ильэсүүм кыышыбулагъэу ильэс къес къетонни мини 10 фэдиз республикэнигъэ кыышашы, 2016-рэ ильэсүүм а пчагъэр тонн мин 11,5-м нэсигъ.

— Адигэ къое шылпкээр тэтишьольтыр заку ары кызыцьдагъэкырэ. Нэмүкы чылпэхэм зэрэшьэлтэшээр имызакъо, адигэ къуаэр Адыгейим и брэндэу щыт. Типродукции лынгээкотэнэйр, аш изытэл тилтывильнэйр, шапхъэхэм адимыштэрэ къуаэр тибэдээрхэм къатемыханыр непэ шьэрье шьхьацути. Мы тохфэнэйр зэрифэшьуашэу зэхэцгэгъэн фаеу Адыгейим и Лышхээ иштэлхээр пээльэ гъэнэфагъэ зыгъэцкіэрэ Къумпил Мурат къытфигъэптига, — кыулагь Сапый Вячеслав. Шьольтыр продукциөн имэ-

ханэ гъэптигэгъенным, уасэмкэ политикэр гъэпсыгъэным, технологическэ зэйкэ шапхъэр гъэцгүүнэйн, джащ фэдэу продукциөн кыдагъэкырэм идэгүүгээ лыылгээгүүнэйн ыккүү адигэ къуаэр кызыдээгъэкыхэрэм яфитыныгъэхэр къэххумэгъэхэм афэгъэхыгъэ ялофыгъохэм зэхэсигъом щатгушыгъэхээ. Иофхабзэм хэлэжьагьэхэм зэрэлтигъэмкэ, пшъерильхэу апашихъэе итхэм язэшшохынкээ зишугъэ къэктошхэм ашыншэм дэлэжжэрэе предприятиехэм я Ассоциации зэхэцгэгъэнэйр.

Предложениеу къахыгъэхэм ахэлпэжжынхэшь, зыеколпэкэ гээнэфагъэ къыхахынэу зэхэсигъом хэлэжьагьэхэм зэдэштагь.

КИАРЭ Фатим.

Сурэхэр Ышынэ Аслын тэрихыгъэ.

Лыхъужынгъэу зэрихъагъэм къыкэлъыкүагъ

Светлана Медведевар къэшакло зыфэхъугъэ социальнэ-культурнэ Фондым зэхицээр Урысие общественнэ-къэралыгъо Иофхабзэу «Горячее сердце» зыфиорэр илаураат хыгъэхэм зашафэгъэштхээ мэфэк зэхахь щыгагь.

Акционем пшъериль шхъацуэу илэр ильэс 23-м нэс зыныжь къэлэцыкүхэй ыккүү ныжьын къэхэу лыхъужынгъэ зезыхъагъэхэр, лыхъугъэ къызхэфагъэхэр

къыхэгъэштгээнхэр, рэзэнгъэ гүүшгэхэр апэльхыгъэнхэр ыккүү афэгушгээнхэр ары. 2017-рэ ильэсүүм мы акционем илаураат хыгъэ Адыгэ Республи-

ликэм илтэйр Мирзэ Заур. Ар Шэуджэн районым ит къуаджэу Джыракье илгүрт еджа-пээ N 3-м ия 7-рэ класс ис. 2016-рэ ильэсүүм мэлтэльфэгъум и 29-м псхыхом щитхъалэ пэтигъэ пшъешъэжьыер аш къынэнжжьыгъ. Я 6-рэ классым щеджэрэ Шхъакэмькэ Сайдэрэ иштэлхээр пээльэ гъэнэфагъэ зыгъэцкіэрэ Къумпил Мурат къытфигъэптига, — кыулагь Сапый Вячеслав. Шьольтыр продукциөн имэ-

пшъешъэжьыер псым хэфагъ. Ілпэгэту къеджэнэм итээ имыфэу ар псычэгээ хыоу ыублагь. Ар итээ ылтэгэту мы уахьтэм еджа-пээ къыкыжыщыгъэ я 6-рэ классым ис Мирзэ Заур. Шъэожьыер мышынэу псым зыхидагь ыккүү пшъешъэжьыер аш къыхыхыгъыгъ.

Лыхъужынгъэу зэрэзэрихъээ ишхъятаэ бъэхэлхъэ тамигъэу «Горячее сердце» зыфиорэр Мирзэ Заур къыфагъэшшошагь. Аш нэмийкээ Дипломэр Шытхъу тхылэрэ къыратижыщых.

ШЭУДЖЭН РАЙОННЫМ ИЗЫ МАФ

МЭРЭТҮҮКЬО Аслын:

«ДГЭЭНЭФЭГҮЭ ПШЬЭРҮЛҮХЭР ЗЭРЭДГҮЭЦЭКІЭЩТХЭМ ТҮПҮЛҮҮШТ»

— Районным иекономикэ льапсэу илэр промышленностым ипредприятиехэр ары. Сыд хахьуа ахэм ашыгъэр?

— 2016-рэ ильэсүм промышленнэ производствем сомэ миллион 58-рэ мин 502,8-рэ кыкілкүагь.

Ар къэзитыгъэр предприятие нахь инхэу ыкыи гуртхэу районхэм итхэм ашыгъэу ОАО-у «Шовгеновское ДРСУ», ООО-хэу халыгъугъэжье заводэу «Шовгеновский», щэзаводу «Шовгеновский», МП-у «Жилкомсервис» зыфиохэрэр, нэмийкхэри. Постэуми яофшэн проценти 144,5-м нэсэу агъецэктагь, 2015-рэ ильэсүм ебгъашэмэ, проценти 158,9-м клахьэу хэхъонигъэ ашыгъ.

— Непэ тикъэралыгьо анахьэу ынааэ зытыригъэ-

пэрюхьоу фэхъухэрэр щигъэзыгъянхэр, нэкокъонымкэ бэдзэрым чыпэ гъэнэфагъэ щаубытыныр, финанс къекуаплэхэм ekololaklэ афырялэм зөгъэушомбгульгээнэр. Шэуджэн районным предпринимательству цыкүлүм ыкыи гуртам Iэпүлэгъ афхъугъэнэмкэ и Фонд а программэйтэцэклакл. Езыгъэжъэгъэкэ предпринимательхэм алае бизнес-планхэр Фондым афызэхъяауко, семинархэр афызэхшэх.

Икыгъе ильэсүм ахьщэ чыфэу миллионитурэ мин 30-рэ Фондым аритыгь. Ежь Фондым район бюджет ахьщэ 2016-рэ ильэсүм Iэкхэхъяацэп.

Къэралыгьо Iэпүлэгъу къаралынмкэ зэнэкъоюм предпринимательству цыкүлүм хэт нэбгырэ 11 хэлэжьагь ыкыи ахэм зэкімкэ сомэ миллион 13-рэ мин 601-рэ аэлхэхъагь.

— Районным иекономикэ

2016-рэ ильэсүм промышленнэ производствэм сомэ миллион 58-рэ мин 502,8-рэ кыкілкүагь.

тыхэрэм бизнес цыкүл ашыц. Мы лъэнъикъомкэ шъуриайонкэ Ioфхэм язытет тыщыгъэгъозагъэм дэгъугъэ.

— Шэуджэн районным предприятие цыкүлү 60 ит, ахэм нэбгырэ 316-рэ ашэлажь. Аш нэмийкхэри, унэе предпринимателэу 616-рэ щитхыгь. Бизнес цыкүл хэхъонигъэу ышырэмрэ шуагъэу районным иекономикэ хильхээрэмрэ къызыдэлтигъэхкэ, тапэки муниципальнэ образование хэхъонигъэ ышынмынкэ анах лъэнъико шхъяаэхэм мэр ашыц.

лъапсэу илэр инвестицииу къыхалхъэрэр ары. Аслын, мы уахтэм инвестиционнэ проектэу жуугъэцаклэхэрэм уакытегущыи сшоигъуагь.

— Шыпкэ, инвестициихэр нахьыбэхэмэ, экономикэми зэушомбгу. Аш зэпымью тидэлажь, мыйами, ахэм сомэ миллион 48-рэ мин 600-рэ бюджетым къыхалхъагь.

Инвестициихэр районным къетшлээнхэмкэ площадкэ 12 дгэхъазырыгъэ. Ахэр: гъэфабэлэ комплексын, быйлимышхэе 1200-м атэлтигъэгэ фермэм ягъэпсын, автозаправкэ ыкыи техническэ фэло-фашэхэр ёншагъэцэктээр станции къызээхъыгъэнэр, дэжье зыншагъэтыссыгъир гъэхъазырыгъэнэр, зашьохэрэ псыр зыншагъэхъошт цехым, мыйчүчынцый материалхэр къыдэзигъэкыре

амылэжьэу ибгъотэштэп. Ары паклошь, чыгур афигъэкүрэп. Хабзэ зэрэхъугъэу, лэжыгъэ бэгъуагьэ ильэс къэс мыйц къыщахъыжы ыкыи пэрытныгъэр алыгь.

Шэуджэн районным предприятие цыкүлү 60 ит, ахэм нэбгырэ 316-рэ ашэлажь.

заводым яшын, нэмийкхэри.

Фэтэр 18-у зэхэт унэу Хакурынхъяблэ щагъэпсыштим ипроекты хязыр. Постэуми ящыкіэгъэ тхыльхэр дгъэхъазыргъэх ыкыи Адыгэ Республиком экономикэ хэхъонигъэмрэ сатымрэкэ и Министерствэ етхылтагьэх. Ильэс къэс Шъячэ щыклюрэ инвестиционнэ форумым ахьщтых.

Мы уахтэм зашьохэрэ псыр зыншагъэхъошт заводэу Пшыжхъяблэ дагъеуцощтим ипроект гъэцкіэгъэнэм ылжит. Псыр къызыычиащырэ чыпээр агъэнэфагъах, псым изытет санитарнэ шапхъэхэм адиштэу Роспотребнадзорым ылжит. Инвесторыр ООО-у «Аквапромыр» ары.

Жыккэ Ioф зышээрэ энергетическэ пкыгъохэм яшын Шэуджэн районным щырагъэжъэшт. Зэрагъэнэфагъэмкэ, Адыгейимрэ компаниу «Атомэнергомаш» зыфилорэмрэ зээзгынгъэу зэдашыгъээм диштэу проектым игъэцкээн сомэ миллиарди 3 пэуагъэхъащ. Мегаватти 144-рэ куучэ зилэпкыгьо 24-рэ агъеуцщ, ахэр зыншагъэуцощтэ чыгуу яхъэу къыхахыгъэхэр агъхъазырых.

— Анах гумэкыгъохэм ашыц цыфхэм Ioфшэн зэрэмыгъотырэр. Мыншкэ сида къэлпон плэкыщтыр?

— Цыфхэм Ioфшэн ягъэтьоштээнхэмкэ район къулыкъум 2016-рэ ильэсүм нэбгырэ 1929-мэ зыкыфагъэзагь. Учетым хагъеуцогъэ нэбгырэ 420-р къякүйт Ioфшэнэл лъэхъях, 293-м Ioф ашээрэп. Зэрэхъысыжхэм къызэрагъэлэгъуагъэмкэ, икыгъэ ильэсүм хуульфагъэхэр нахь ча-

Шэуджэн районным псеуплэ 37-рэ къыхеубытэ, нэбгырэ мин 16-рэ 800-рэ щэпсэу.

нэу Ioфшэн лъыхуугъэх.

Зигугуу къэтшырэ пальэм къыклюц о нэбгырэ 183-мэ Ioфшэн къафагъотыгь, аш щыцэу нэбгырэ 41-р зэпымью Ioф зыншагъэшт чыпэлэхэм ауухагъэх.

2016-рэ ильэсүм Шэуджэн районным нэбгырэ 274-м Ioфшэн ямыиэу щалтыгагь.

— Аслын, мы ильэсми, аш къыклюц шыншагъэштхэм сида анахьэу шузыдэлэжъэштыр?

— 2017-рэ ильэсми, аш къыклюц шыншагъэштхэм етхылжъагьэу, пшшорыгъэштэу дгъэнэфагъэу пшшорыгъэштэу дгъэнэфагъэу зэрэшшотхыштхэм ылж титыгт. Анах шхъяаэхэм къэлэх ягъуу къесшыгт. Къутырэ Хялэклае гурт еджаплэу Ѣдьгээпсырэм иухыжын. Артезиан псыркыуаплэхэр зэрэтымышагъэу къенэгээ псэуплэхэу Заревэм, Веселэм, Дукмасовым ар анэгъэсигъэнэр. Районным зэкэлэхээхэм ямыиэу газыр ял, къенагъэр къутырэ Семено-Макаренскэр ары, аш джыгъэстэныгъэх шхъяаэхэм яшылтэгъэнхэ фое.

Джаш фэдэу гумэкыгъохэм янэпкхэри гъэптигъэнхэр. Псыхью Фарзэ ихэльэдэжъиэлээ 6 километри 6 фэдиз хуу Ioфшэн къулыкъум ылж титыгт. Ахэр къыткъотхэу тапэки тывэрээздэлжъэштэй тывылтыгт.

— Опсэу, гүшүэгэтийн үкүзэрэтфэхъугъэмкэ.

Къыхэзгъэшмэ сшоигъирэ районным пэжыгъэу Ѣашээрэ лъэпкхэм ильэс къэс эзрахагъахэр. Гүшүэгээ пае, бжыхъэс коц лъэпкэ зэфэшхъяафу 24-рэ фэдиз, хэр — 12 ыкыи тывэрээзээ гирид лъэпкэу 20 агъэфедагь. Ахэм ыкыи Ioфшэн гъэнэфагъэу арашылтэштхэм яшуааэхээ лэжыгъэ бэлжыгъэ къырахынам Ѣэгүгъых.

(Къыклюц шыншагъэштхэм я 4-рэ н. ит).

Гъэректо къахъыжъыгъэм къыщыкіэштэп

Адыгейим мэкъу-мэшым анах зыншагъэштхэм Шэуджэн районыр ашыц. Непэ чыгуу гектар

ШЭУДЖЭН РАЙОННЫМ ИЗЫ МАФ

Ильэс 20 хъугъэу мэлажьэ

Пшъэдэкіяжьэу ыхырэмкэ гүнэпкъэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «Адыгейпаркет» зыфиорэм икутамэу Шэуджэн районым итым 1997-рэ ильэсүм кыщегъэжьагъэу юф ешэ. Цехым ипащэу Зэфэс Рэмэзан кызыэртиуагъэмкэ, мыш иофис шъхьаэр Мьеңкъуапэ щы, ащ ипащэр Зэфэс Аслынчэрий.

Ильэс 20-кэ узэкэзбэжьим, унэе предприятие агъэpsi, юфшэнэр рагъэжьэгъагъаг. Джи цехыр зытг чыгур ыпекэ фелофашэхэр зыщағъяцкээрэ Унэу щытыгь. 1990-рэ ильэсхэм ар зызэхэзыхым, Зэфэс зэшхэм мы чыпір кызызкыгъахы, якъаруукэ цехыр зетырагъэпсихъагь. Мыш нэбгырэ 60-м еху щилажъэштыгь, кыдигъякырэ продукциери нахыбагь. Ау непэ, адре юфшалпэхэм афэдэу, цехым федэшко кыхъаэр пфэоштэп, сыда пломэ пхэм ыласэ льаплэ, ахьшэу халхъэрэм икою зыкыншъыпкъажьырэп.

Паркетым икъидэгъэкын ары нахыбэу тызпильыгъэр, — кыгуатэ Рэмэзан. — Ау щыненгъэр льекуатэ, ренэу кэ горэхэр кызыдехых. Паркетыр льаплэ зэрэхуу гэм кыхеккэу, ламинатыр ашлонутэу цыфхэм нахыбэу ашэфы хувь. Тэри паркетым икъидэгъэкын нахь макэ тшын фау хувь. Заказэу тиэм елтыгъэр ар афэтэшы. Джидээм нахыбэу тыздэлажъэрэр пчэхэм, шъханыгъулчэхэм, дакъялпэхэм яшын ары. Ахэр фабрикат ныкъош!еу тэгэхъазырхэшь, тиофис шъхьаэр Мьеңкъуапэ щыэм ятэгъащэх, нэужым ахэм юфир ыклем нагъесыхы. Рэмэзан кызыэртиуагъэмкэ,

Шэуджэн районымкэ пхэ юфым пильэу мы зы цехыр ары итыр. Пхээр ашэфы, ау ар льаплэ зэршыгъэм кыхеккэу федэшко

къафыхэкырэп. Мы лъэнкъом тиэкү егъэгумекхы, юфшэн кызэтыреげчьеу.

Непэрэ мафэм ехъуллэу цехым нэбгыри 10 щэлажъэ, дэсгыг хэхигъэ ямыэу юфшэнэу щылэм елтыгъэрэ цыфхэр кыдекхы. Иэмэпсымэу юф зэршэхэрэ Герма-

кэ гухэлъеу тиэхэм ашын юфшэнэр зыгк идгэуцожынэу ыкы зедгэшшомбгүнэу. Ареүтэу зыхьукэ, юфшэпэ чыпилхэр нахыбэу цыфхэм ядгэгъотшт, кыдэгъэкырэми ипчагъэ хэдгэхъошт, — кындуягь Рэмэзан.

Цехыр зылажъэрэм кыщублагъэу, ильэс 20-м ехуу гээ мастерэу мыш юф щешэ Шъаукю Ритэ. Ащ кызыэртиуагъэмкэ, цехым иофшэн зыргъэжъакэм Иэмэпсымэхэм, техниким язгэеуункэ кын алтэ-

нием, Китайм къаращыгъэх. — Тапэ-

гүгь. Нэужым макэ-макээзэ предпринятиер ылъе тауцагь.

— Лъешау тафэрэз Зэфэс зэшхэу Аслынчэриерэ Рэмэзанэр, — elo Ритэ. — Цыфхэм юфшэпэ чыпилхэр арагъэгъотшт, игъом лэжъапкэ кытаты, тиунагъохэр тыгыжыкын тагъэлэхкы. Зы мафи тигу хагъэкыгъэп, тизэдэлжээз тизэдэлажьэ. Апэдэдэ паркетым икъидэгъэкын кыщедгъэжъэгъагь, джы пчэ-шхъаныгъупчэхэм танэсигы, мебельхэри тэшых. Сэ бэ юфэу эзэцакээр (мэшхи Ритэ): пхэр кызыашкэ къесэлжытэ, лъэнкъоу зыдэгъэклошхэр сэгъэнафэ, пкыгью ашыхэрм сальэпэлэ, сафасакы. Нэужым ахэр къэзэлжэххэрэри сэры. Юфшэхэм сахэтэу ашэрэр адэсшэу сиплэгъушт. Силофшэн шу сэльэгь.

Ритэ кызыэртиуагъэмкэ, ежжисэнхъяткэ экономист, Осети-им техникумыр кышиуухыгь. Икли, ипшашши унагъохэр ялэхэу мэпсэух. Ежым юфшалпээр ятлонэрэ унэ фэхь угь.

— Пхээм къелжыхэрэр ыпкэ хэмийльэу фаехэм ятэты, кынэлэхуухэмэ, тракторымкэ афэтэш. Джаш фэд, куяа зышыре хызметшалпэхэм опилкер ятэты, тильэхэрэхэдээ тадэлэпилэ. Ащ нэмыкэу еджалпээр е гулеу сымаджэ горэ ахьшэ юфкэ кытэоллагъэхэмэ, титхаматэ зыпари ѹэпилэгъунчэу йуигъэ-кыжырэп, амалэу илэм елтыгъэу зэклэми иштуягъе ар-гъэкы, — кындуягь Ритэ.

Дариет зэрилтыэрэмкэ, рихъяжъэгъэ юфыр кыдэххүүнэм ишхъэгъусэу Аслын илахьшо хэль. Сыд фэдерэ лъэнкъоу ащ кындиригъаштээ, куячэ кыритьэ ыпекэ лыгъэклютэн ылъекыгь. Зэшхъэгъусэхэм пшэшши зэдапу. Анахыжьыр унагъо ихагь, гуртыр — колледжим, нахыкээр гурты еджалпээм ашеджэх.

— Цыфыр фаемэ, ымышшун юф щымыгъеу сэлжытэ, — elo Дарыет. — Кондитерэрэу къеххүхэрэп, ащ зыфагъасэ нахь. Юфэу пшээрэм угу фэшэгъэн фае. Юф зышштхэр симыгъэкы хуумэ, сиккэрэуцош, адэсшэш. Непэ щэн-щэфэнэм нэкъокъон юфри кынхэмийхэу щигтэл. Ащ сэ сиккынгащтэрэп. Нэкъокъонир пхэмийльэу уимурадхэр кындиригъаштээ. Сиунагъо, сисабийхэр згээтичнхэу, сиахылхэм садеён слъэкынэу Тхэм амал кынситгъаш, тапэки ар зэрээгэфедэштэм сиплышт.

«Цыфым илэм нахь игугъе нахыб» alo адигэхэм. Тапэки гухэлъеу ялэхэми Дариет ташигъэгъозагь. Яцех зырагъэу-шомбгүнэу ыкы торт зэмэлэхэдэгъэу кындиригъаштээ. Ащ нэмыкэу кындиригъаштээ. Ащ хэлжээхэй, анах льаплэхэу къя-сэгъаш. Ахэр нахь пыутэу сцэфынхэш, ащ сэ ахьшэ рысшынэу зы мафи сибу къэгъигъэп. Сэргээ анах шхъаэр ащ идэгъүзэ зыкыншъыпкъэжъынэр, цыфхэм агу рихынэр ары. Ар тэркэ зымыуа-сэ щылэп.

Предприниматель зэшхъэгъусэхэм тапэки ящихъу арагъаозэ гъэххэгъашхэр ашынхэу, щысэтхылпэхэу гьогу дахэрыкъонхэу афэтэло.

Үгү фэщагь

Цыфым сэнэхъатэу зэригъэжьотыгъэр, ежжигүкэ зыфэшэгъэ юфшэнэр ылэ кызыри-гъахъеккэ, ащ гухахьо хигъуатээ рэлажьэ.

Зэшхъэгъусэхэу Бленэгъэпцэ Аслынчэриэ Дариетрэ предприиматтельствэ цыкким пыльхэу Хытагыгъыкъуа зыщилажъэхэрэр тлэкү шлэгэ. Ахэм яшаг-

еихъэм яунэе цех кындызэу-хыгъэу, 2013-рэ ильэсүм кындызублагъэу торт зэмэлэхэу-хыгъэхэр, тхъацуум хэшшыкыгь нэмийк шхыныгъо ѹэшхүхэр ашых. Дариет иофшалкхэм афэрэз, зэгурьохэу зэдэлажъэх. Кыашырэм елтыгъэу гуртымкэ лэжъапкэу

AP-м и ЛЫШХЪЭ И КУБОК

«Вертикальм» ыхыгъ

Адыгэ Республикэм и Мышхъэ и Кубок кыдэхыгъ-ным фэгъэхыгъэ спорт зэнэкъохуухэр Мыеекуапэ щыкъуагъэх. Урысыем и ДОСААФ икъутамэу Адыгэ Республикэм щыэр зэукигъуухэм киэшакло афэхъугъ.

Адыгэ Республикэм и ДОСААФ ипашэу Барцо Тимур, Адыгэим иветеранхэм я Совет итхаматэу Къоджэ Аслын зэнэкъохуухэр хэлажьэхэрэм къафэгушуагъэх, гъэхъягъэхэр ашынэу къяджагъэх.

Атлетикэ псынкэм хэхъэрэ спорт лъэпкыымкэ, спорт щэ-рыонымкэ, іэпкъ-лъэпкъхэр гъэ-птигъэнхэмкэ, куачлэр апсыханымкэ ныбжыкъэхэм ялэп-іэсэнгъэх къафэгушуагъ.

Зэнэкъохуухэр едзыгъуущэ куагъэх. Ящэнэрэ зэукигъуухэр

Текноныгъэм и Мафэ, Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Кубок кыдэхыгъэнным афэгъэхыгъагъ. Апэрэ чыпIэр спорт клубэу «Вертикальм» кыдихыгъ, пащэр Юрий Шестаковыр ары. Ятлонэрэ чыпIэр Джэджэ районным ыхыгъ, Красногвардейскэ районным кыкыгъэхэр ящэнэрэ хуу-гъэх.

Республикэм и ДОСААФ ио-фышэу Ирина Мангенкэр хагъе-унэфыкъыре чыпIэр кыдэхыгъэхэм афэгушуагъ, шухаф-тихэр аритыжыгъэх.

Суретым итыр: клубэу «Вертикальм» хэтхэр.

МУЗЕЙХЭМ Я ДУНЭЕ МАФ

Ильэс къэс, шэнышту зэрэхъугъэу, жъоныгъуакэм и 18-м музейхэм я Дунэе мафэ тэгъэмэфкы. Аш фэ-гъэхыгъэ зэхахъэхэр республикэм имузейхэм, культу-рэм иофишапэхэм непэ ашыкъоштыгъ.

Мэфэк зэхахъэхэр

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей зэукигъу гъэшэгъонхэр щызэхашщтыгъ. Музейхэм яо-фышэхэм япшъэрэльхэр зэра-гъэцакэхэрэм кытегүшциштыгъ, опыт пэрэйтэу яэр кызэфало-тэшт. Музейм ильэсэйбэ хууѓэу щэлажьэх Тэу Аслын, Сихаджэкъо Иринэ, Бязрыкъо Фатимэ, Хъакъунэ Маринэ.

— Тисэнхъят тшюгъэшэгъон, — elo археолог цэргийоу, Адыгэ Республикэм культуремкэ иза-служенэ яофишэу Тэу Аслын, — жъоныгъуакэм и 20-м «Му-зейхэм ячэш» зыфиорэ зэхахъэхэр тиэшт.

Пчыхъэм сыхыатыр 16-м Лъэпкъ музейм зэукигъу ща-ублэшт. Къэгъэльэгъон гъэшэ-гъонхэр зэхашщтыгъ. Искусствэм пыщахъэхэм ыпкэ амьтэу мэ-фэк зэхахъэхэм ахэлэжьэнхэ, къэгъэльэгъонхэм ялтынхэ аль-э-кышт.

КъокыпIэм щыпсэурэ лъэпкъ-хэм яискусствэхэмкэ Къэра-лыго музейм икъутамэу Мыеекуапэ дэтым, фэшхъаф му-зейхэм зэхэхэе гъэшэгъонхэр ашыкъоштыгъ.

Суретым итхэр: Тэу Аслын, Сихаджэкъо Ирин, Бязрыкъо Фатим, Хъакъунэ Марин.

Зэхэзыщагъэр
ыкИ кыдэхыгъэхъэ-
кыр: Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
лофхэмкэ, Иэкыб
къэралхэм ашы-
псэурэ тиль-
къэгъухэм адыяр
зэпхынгъэхэмкэ
ыкИ къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкэ и Комитет
Адресир: ур. Кре-
стъянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приимнэр:
52-16-79,
редактор шхъягъэм
игудзэ:
52-49-44,
пшъэдэхъэ-
зыхырэ
секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушихъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъетын-
хэмкэ ыкИ зэллы-
ІэсикІэ амалхэмкэ и Министерствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпIэ гъэлоры-
шапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщауихъатыр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэхэмкэ
пчагъэр
4023
Индексхэр
52161
52162
Зак. 800

Хэутын
узыкыгъэхэнэу
щыйт уахътэр
Сыхыатыр
18.00
Зыщикигъэхъэ
уахътэр
Сыхыатыр
18.00

Редактор
шхъягъэм
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъягъэм
игудзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэхъэ-
зыхырэ секретары
ЖакІамыкъо
А. З.

ГАНДБОЛ

Типшъашъэхэм я медальхэр

Мыеекуапэ икэлэ-
цикъу-ныбжыкъэ
спорт еджапIэу Джэн-
чэтэ Султлан ышIэ зы-
хырэм игандбол
командэ Урысыем ап-
рэ чыпIэр кыышыди-
хыгъ. Тренерэу Никита
Голуб ыгъэсэрэ пшь-
шъэхэм тафэгушю.

Урысыем икэух зэукигъуухэр Астрахань щыкъуашъэхэм 2002-рэ ильэсэм къэхъугъэ пшьашъэхэр ахэлэжьагъэх. Краснодар краим, Ростов, Самарэ, Астрахань, Волгоград, Ленинград хэхуухэм, Москва, Мыеекуапэ, нэмымкхэм ягандбол пшэшье командэхэр апэрэ чыпIэм фэ-бэнагъэх.

Мыеекуапэ иадминистрацие ипресс-култыкъу тызэрэшигъэ-
гъозагъэу, 2016-рэ ильэсэм хэ-
гъэгум изэнэкъоху Тольяти щыкъуашъэхэм типшъашъэхэм джэрэ
медальхэр кыышыдахыгъэх. Ас-
трахань щызэхашэгъэ къеух еш-
түхэм Адыгэим щапIугъэ пшь-
шъэхэр кыашыхэшыгъэх, дышье
медальхэр къафагъэшшошагъэх.
Мыеекъопэ «АГУ-Адыифыр»

Суретым итхэр: Мыеекуапэ щыщ пшьашъэхэм Урысыем
идышэе медальхэр кыдэхызыхъэхэр.

суперлигэм щешэ. Тикомандэ ща-
пугъэ пшьашъэхэм Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим изэнэкъо-
хуухэм дышье медальхэр кы-
ышыдахыгъэх.

Никита Голуб зипэшэ коман-
дэм хэт пшьашъэхэр ныбжы-
клох, суперлигэм щешэнхэмкэ

уахътэ щыкъуагъ. Арэу щытми, тикэлэдэжаклохэм тащэгугы. Анна Кареевам, Инна Сулинам, Анна Игнатченкэм, Яна Усковам, Виктория Калининам, нэмымк

спортоменэ цэргийохэм щысэ атырахызэ, медальхэр зэнэкъо-
хуухэм кыашыдахынэу, «АГУ-
Адыифым» ильэсэйбэрэ щешэн-
хэу афэтэло.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛН Нурбай.

